

1. רש"י יהושע פרק ט

(ד) ויעשו גם המה בערמה - כמו שעשו בני יעקב בערמה ובחמור אבי שכם שהיה חוי ויושבי גבעון מן החוי היו כמו שאמור בענין:

בראשית פרק לד

- (ח) וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אֶתְּם לֵאמֹר שָׁכֵם בְּנֵי חֲשָׁקָה נָפְשׁוּ בְּבִתְכֶם תָּנוּ נָא אֶתְּה לֹו לְאִשָּׁה :
- (ט) וְהִתְחַתְּנוּ אִתְּנוּ בְּנֵיתִיכֶם תִּתְּנוּ לָנוּ וְאֵת בְּנֵיתֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם :
- (י) וְאִתְּנוּ תֵּשְׁבוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה לְפָנֵיכֶם שָׁבוּ וּסְחֹרוּהָ וְהֶאֱחִזּוּ בָּהּ :
- (יא) וַיֹּאמֶר שָׁכֵם אֶל אָבִיהָ וְאֶל אַחִיהָ אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֵיכֶם וְאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֲתָן :
- (יב) הֲרָבּוּ עָלַי מְאֹד מִהֵר וּמִתָּן וְאֶתְּנָה כְּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וְתָנוּ לִי אֵת הַנֶּעֱרָ לְאִשָּׁה :
- (יג) וַיַּעֲנוּ בְנֵי יַעֲקֹב אֶת שָׁכֵם וְאֵת חֲמוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבְּרוּ אֲשֶׁר טָמָא אֶת דִּינָה אַחֲתָם :
- (יד) וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לְתֵת אֶת אַחֲתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה כִּי חֲרָפָה הוּא לָנוּ :
- (טו) אַךְ בָּזֹאת נֹאֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כְּמֵנוּ לְהַמְלִל לָכֶם כֹּל זָכָר :
- (טז) וְנִתְּנוּ אֶת בְּנֵיתֵינוּ לָכֶם וְאֵת בְּנֵיתִיכֶם נִקַּח לָנוּ וַיִּשְׁבְּנוּ אִתְּכֶם וְהֵייוּ לָעַם אֶחָד :
- (כב) אַךְ בָּזֹאת יֵאָתוּ לָנוּ הָאֲנָשִׁים לְשָׁבֶת אִתְּנוּ לְהִיּוֹת לָעַם אֶחָד בְּהַמּוֹל לָנוּ כֹּל זָכָר כְּאֲשֶׁר הֵם נְמָלִים :

2. מצודת דוד יהושע פרק ט

(ג) ליריחו ולעי - ר"ל שהמה שני דברים הפכים כי יריחו כבשו בנס והעי בתחבולות וברוב עם ולזה הבינו הדבר שבערמה עשו להטעותם כאמור למעלה:

(ד) ויעשו גם המה בערמה - כמו שעשו ישראל:

אפשר שגם המה מוסב על ויתקבצו כולם פה אחד להלחם שגם הם נתקבצו אך להלחם בדרכם שלהם עורמה .

3. אלשיך דברים פרק לג, כט

אֲשֶׁרֶיךָ יִשְׁרָאֵל מִי כְמוֹן עִם נוֹשֵׁעַ בִּיקָנֶק מְגוֹן עֶזְרָךְ וְאֲשֶׁר חָרַב בְּאֶנְתְּךָ וַיִּכְפְּשׁוּ אֶיבֶיךָ לָךְ וְאֶתְּהָ עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרָךְ : ס

מוסיף ואומר הוא יתברך לישראל אשריך כו'. ולבא אל הענין, נזכירה ענין מלחמת יהושע בכיבוש הארץ, שהוא כי ראשונה ביריחו היחל ולא בחרב ולא בחנית נעזרו כי אם בשם ה' שהקיפו את העיר נשקעה ותכבש לפניו, ואחרי כן צוה ה' במלחמת העי השנית שישמו מארבים דרך תחבולה ויזדרזו בכלי מלחמה. והנה לפי האמת מבלעדי תחבולות מלחמה לא יבצר ממנו יתברך לתת את העי בידם,

אך היה כי ראה יתברך כי יארך הזמן עד כבוש את כל הערים של ל"א מלכים אחד לאחד, ואולי בהארך הזמן להם יחטא איש באופן מספיק לערבב הנצחון כאשר היה על ידי עכן, על כן צוה למו הוא יתברך יעשו מלחמה מתייחסת אל נצוח אנושי, ולא אל השגחתי כשל יריחו, למען יתעוררו לומר כי אחר שנצחונם דרך טבעי הוא ובחרב ובחנית ובתחבולות יעשו מלחמה, אם כן גם המה יתקבצו מלכים גדולים וכן רבים יחד על ישראל, כי בדרך טבע ינצחו גם הם, באופן כי בבת אחת בקרב ימים תכבשו חצי הארץ וימהרו יחישו מעשיהם. וכן היה כי אז יתקבצו חמשה מלכים הגדולים מכלם בגוייהם באומרים כי הוסר מישראל הכח שהיה להם ביריחו, מאשר ראו בעי. וזה מאמר הכתוב (יהושע ט, א - ב) ויהי כשמוע כל המלכים את כל אשר עשה ליריחו ולעי ויתקבצו וכו' להלחם עם יהושע ועם ישראל פה אחד, מהכונה לומר כי המה ראו את אשר עשה ליריחו ולעי, כי לא ראי זה כראי זה, כי לא היה בדרך השגחה ולשנות בדרך טבע, וזהו ליריחו ולעי, ומה נשתנה זו מזו, אך אמרו אין זה כי אם שאותו הכח כבר הוסר מהם בעונם, על כן ויתקבצו כו', שעל ידי היותם רבים ובאחדות ינצחו בדרך טבע וגשמי אומר זה פה אחד, ועל ידי כן נפלו בנופלים המה מלכיהם שריהם עד בלתי השאיר שריד. ויצו יהושע כו' לשים את רגליהם על צוארי המלכים ההם לאמץ את לבם למהר לכלות השאר אם יזכו. אך הן אמת כי אנשי גבעון הבינו כוונת יהושע וישראל שהיה למען יחשבו כי מלחמתם טבעית ויתקבצו למען הביא עליהם רעה כאחד, וזהו ויעשו גם המה בערמה באשר נכלו להם בלחם נקודים ונעלות בלות ומטולאות. וכן שמעתי בשם מהר"ב שהיה מפרש אומר גם המה בערמה, שהוא גם הם כיהושע למען יחיו אותם:

4. ספר הכוזרי מאמר חמישי

וההקדמה הששית, ... ועל כן לא תתכן שינצח החלש את החזק בשחוק האשקוקי הנקראת שטרנגי בערב, ולא יאמר "הצלחה" ו"רע מזל ארדשיר" במלחמת האשקוקי, פאשר יאמר במלחמת שני מלכים נלחמים, כי סבות הארדשיר ומלחמת השטרנגי נמצאות כלם, וינצח החכם בהנהגתו תמיד, ולא ייכא סבה טבעית שצריך להתנות בה ולא סבה מקרית, אלא בעת נכרי מחמת התעלמות: והתעלמות נכנס בסכלות פאשר אמרנו. ועם כל זה הפל מיחס אל הסבה הראשונה בדרכים הנזכרים. אך אל הפונה הראשונה, בחדושי בני ישראל כל מי היות השכינה בתוכם, אצל אחר כן הענין מספק אלא בלבנות המאמינים, האם החדושים האלה בכונה ראשונה מן האלהים או בסבות גלגלים או מקרים? ואין טענה פוסקת; אך הטוב שייחס הכל אליו ותבדק; כל שכן הדברים הגדולים: כפנות והנצחים והמלחמות וההצלחה והחסרון והדומה לזה.

5. מדרש תנחומא (בובר) פרשת נח סימן כד

אמר ר' אייבו בשם ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי, בשלשה מקומות חלקו באי עולם על הקדוש ברוך הוא, אחד בימי יהושע, שנאמר (ויקבצו) [ויתקבצו] יחדו להלחם עם יהושע [ועם ישראל פה אחד] (יהושע ט ב), מהו יחדו שחלקו על הקדוש ברוך הוא. ואחד בימי גוג ומגוג, שנאמר יתיצבו מלכי ארץ גוגי (תהלים ב ב). וכאן, שנאמר ויהי כל הארץ [שפה אחת ודברים אחדים], דברים של חרופים היו מוציאים על הקדוש ברוך הוא, אלא שלא פרשו הכתובים, אלא רבותינו פרשו מקצתן, מה היו אומרים, אחר אלף שנים ויום אחד ושש מאות וחמשים ושש שנים מבול בא לעולם, והשמים מתמוטטין, והמים העליונים יפלו עלינו, אלא באו ונעשה לנו פרגוסין, (פ"י עמודים), שאם יפלו השמים יהיו מעמידין בהם, הוי דברים אחדים

6. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כ

ה על גחונך תלך, בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא על גחונך תלך, ירדו מלאכי השרת וקצצו ידיו ורגליו והיה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו בא נחש ללמד על מפלתה של מצרים ונמצא למד ממנה שנאמר (ירמיה מו) קולה כנחש ילך, רבי יודן ורבי הונא חד מנהון אמר אתה גרמת לבריות שיהו מהלכי גחונים על מתיהם, אף אתה על גחונך תלך, א"ר אליעזר אף קללתו של הקדוש ברוך הוא יש בה ברכה אמר אלולי שאמר לו הקדוש ברוך הוא על גחונך תלך היאך היה בורח לכותל ונכנס לחור וניצל, ועפר תאכל כל ימי חיך אמר רבי חילפאי לא עפר מכל צד אלא בוקע ויורד עד שהוא מגיע לסלע ושומט גידין של אדמה ואוכל, א"ר לוי לעתיד לבא הכל מתרפאין חוץ מנחש, וגבעונים, נחש, שנאמר (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו וגו', גבעונים, (יחזקאל מח) פרק מח, יט) וְהַעֲבֹד הָעִיר יַעֲבֹדוּהוּ מִכָּל שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל ר' אסי ורבי הושעיא בשם ר' אחא אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עשיתך מלך על הבהמה ועל החיה ואתה לא בקשת אני עשיתך שתהא מהלך קוממיות כאדם ואתה לא בקשת, על גחונך תלך, אני עשיתך שתהא אוכל מאכלות כאדם ואתה לא בקשת, ועפר תאכל כל ימי חיך, אתה בקשת להרוג את האדם ולישא את חוה, ואיבה אשית בינך ובין האשה, הוי מה שבקש לא ניתן לו, ומה שבידו ניטל ממנו, וכן מצינו בקין, ובקרח ובלעם, ובדואג ואחיתופל, וגחזי, ואבשלום, ובאדוניוהו, ובעוזיהו, ובהמן, מה שבקשו לא ניתן להם, ומה שבידם ניטל מהם.

7. במדבר רבה (וילנא) פרשת נשא פרשה ח

כתוב אחד אומר ויאמר איש ישראל החוי וגו' וכאן קרי ליה אמורי אלא מן האמרי היו ולמה קורא אותן חוי על שעשו מעשה חוי מעשה נחש הנחש אמר יודע אני שאמר להם הקדוש ברוך הוא (בראשית ב) כי ביום אכלך ממנו מות תמות אלא הריני הולך ומרמה בהם והם אוכלין ונענשים ואני יורש את הארץ לעצמי כך עשו הגבעונים אמרו יודעים אנו שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל כי החרם תחרימם החתי והאמרי וגו' (דברים ז) לא תכרות להם ברית וגו' אלא הרי אנו הולכין ומרמין בהם והם כורתים אתנו ברית מה נפשך יהרגו אותנו יעברו על השבועה יקיימו אותנו עוברים על הגזירה בין כך ובין כך נענשים ואנו יורשין את הארץ לעצמנו לפיכך כשראה יהושע כן אמר להם (יהושע ט) למה רמיתם אותנו וגו' אמר להם יהושע אתם עשיתם מעשה נחש לפיכך תטלו שכרו של נחש א"ר אלעזר אררן כנחש דכתיב (שם /יהושע ט/) ועתה ארורים אתם כשם שכתוב בנחש (בראשית ג) ארור אתה מכל הבהמה

8. תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פרק ו דף כג טור ד /ה"ז

אמר דוד שלשה מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל בווישנין ורחמנין וגומלי חסדים בווישנין דכתיב לבעבור תהיה יראתו על פניכם וגו' רחמנין דכתיב ונתן לך רחמים ורחמך והרבך גומלי חסדים דכתיב ושמר י"י אלהיך לך את הברית ואת החסד ואילו אין בהן אחת מהן וריחקן והגבעונים לא מבני ישראל המה ואף עזרא בא וריחקן והנתינים היו יושבין בעופל וציחה וגישפא מן הנתינים ואף לעתיד הקדוש ברוך הוא מרחקן דכתיב והעובד העיר יעבדוהו מכל שבטי ישראל יאבידוהו מכל שבטי ישראל